

Nauczyciel i Szkoła

Miesięcznik Podkarpackiego Centrum Edukacji Nauczycieli w Rzeszowie

nr 3 (132) 2023 • ISSN 2080-6698

Międzynarodowy Dzień Książki dla Dzieci z EUROPE DIRECT Rzeszów.
Przystanek Szwecja !



Teatrzyk kamishibai w praktyce edukacyjnej PBW w Przemyśle
Wczoraj i dziś Biblioteki Pedagogicznej w Tarnobrzegu 1952-2022
Blżej praktyki – Wizyta studyjna w Zespole Szkół Mechanicznych im. S. Staszica w Krośnie
IX edycja *Olimpiady Solidarności na Podkarpaciu. Dwie dekady historii*
Konferencja przedmiotowo-metodyczna: 500 rocznica urodzin Mikołaja Kopernika



Nauczyciel i Szkoła

Miesięcznik Podkarpackiego Centrum Edukacji Nauczycieli w Rzeszowie



Krystyna Wróblewska – Dyrektor PZPW w Rzeszowie

Redaguje:

dr Janusz Ustrzycki – redaktor naczelny

Joanna Majewska-Lasek

Projekt okładki i skład komputerowy: Janusz Ustrzycki

Współpraca:

Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie

Muzeum Dobranocek w Rzeszowie

Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka w Rzeszowie

Muzeum Okręgowe w Rzeszowie, Muzeum Etnograficzne w Rzeszowie

Młodzieżowy Dom Kultury w Rzeszowie

PIE Europe Direct - Rzeszów, Podkarpacka Komisja Filmowa

Z DZIAŁALNOŚCI INSTYTUCJI SPOŁECZNYCH I KULTURALNYCH PODKARPACIA

Międzynarodowy Dzień Książki dla Dzieci z EUROPE DIRECT Rzeszów. Przystanek Szwecja! 1

Z DZIAŁALNOŚCI PODKARPACKIEGO ZESPOŁU PLACÓWEK WOJEWÓDZKICH W RZESZOWIE

Teatryk kamishibai w praktyce edukacyjnej Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej w Przemyślu 2

Wczoraj i dziś Biblioteki Pedagogicznej w Tarnobrzegu 1952-2022 6

Z DZIAŁALNOŚCI PODKARPACKIEGO CENTRUM EDUKACJI NAUCZYCIELI W RZESZOWIE

Bliżej praktyki. Wizyta studyjna w Zespole Szkół Mechanicznych im. Stanisława Staszica w Krośnie 12

IX edycja Olimpiady Solidarności. Dwie dekady historii na Podkarpaciu 16

Z DOŚWIADCZEŃ DORADCÓW METODYCZNYCH I NAUCZYCIELI

Konferencja przedmiotowo-metodyczna w IV LO w Rzeszowie: *550. rocznica urodzin Mikołaja Kopernika* 20

Programowanie w przedszkolu. *Kodoteka – pierwsze kroki w kodowaniu* 23

I str. – Uczniowie SP nr 12 w Rzeszowie – uczestnicy *Międzynarodowego Dnia Książki dla Dzieci z EUROPE DIRECT Rzeszów. Przystanek Szwecja!*

© Copyright by Podkarpackie Centrum Edukacji Nauczycieli w Rzeszowie przy PZPW, Rzeszów 2023

Wydawca: Podkarpackie Centrum Edukacji Nauczycieli w Rzeszowie, 35-036 Rzeszów, ul. Niedzielskiego 2

tel. 17 853 40 97, fax. 17 853 46 82, www.pcen.pl, e-mail: Janusz.Ustrzycki@pzpw.pl

ISSN 2080-6698

Międzynarodowy Dzień Książki dla Dzieci z EUROPE DIRECT Rzeszów. Przystanek Szwecja!

85 podkarpackich szkół i przedszkoli z 43 miejscowości wzięło udział w akcji czytelniczej pt. **Międzynarodowy Dzień Książki dla Dzieci z EUROPE DIRECT Rzeszów. Przystanek Szwecja!**, realizowanej na przelocie marca i kwietnia.

W nawiązaniu do przypadającego 2 kwietnia Międzynarodowego Dnia Książki dla Dzieci oraz trwającej szwedzkiej prezydencji zaprosiliśmy podkarpackie szkoły i przedszkola do organizacji akcji głośnego czytania szwedzkiej literatury dziecięcej w swoich placówkach – informuje Ewa Nowak-Koprowicz – koordynatorka EUROPE DIRECT Rzeszów przy WSiIZ w Rzeszowie.

Inicjatywa spotkała się z entuzjastycznym odzewem. Do szkół i przedszkoli z Rzeszowa dołączyły placówki z Albigowej, Babicy, Bud Głogowskich, Czerwonej Woli, Klimkówki, Kolbuszowej, Gorzyc, Jarosławia, Jasła, Kamionki, Komańczy, Krasnej, Krosna, Krowicy Samej, Kuryłówki, Lecki, Lubaczowa, Łańcuta, Łąki, Majdanu Sieniawskiego, Maławy, Medyni Łańcuckiej, Mielca, Nienadówki, Nowej Sarzyny, Przeworska, Radymna, Rogoźnicy, Sokołowa Małopolskiego, Soniny, Stalowej Woli, Stołowej, Straszęcina, Strzyżowa, Świlczy, Tarnobrzega, Tarnowskiej Woli, Trzebuski, Turzy, Wojtkowej, Zagórza i Zahutynia.

Łącznie, w dniach 31 marca – 4 kwietnia 2023 r., 85 podkarpackich szkół i przedszkoli zorganizowało w swoich placówkach Międzynarodowy Dzień Książki dla Dzieci z EUROPE DIRECT Rzeszów. Przystanek Szwecja!

Głośnemu czytaniu szwedzkiej literatury dziecięcej przez zaproszonych gości towarzyszyły liczne atrakcje. Dzieci oraz młodzież miały możliwość przebrania się za ulubionych bohaterów czy przygotowania stylówek w niebiesko-żółtych barwach. Szkolni i przedszkolni koordynatorzy święta zadbali również o inne formy przybliżające odbiorcom Szwecję, jak m.in. pogadanki, naukę piosenek czy podstawowych zwrotów w języku szwedzkim, wykonywanie prac plastycznych, kiermasze książek.

Zależało nam, organizatorom akcji, aby zgodnie z obecnymi trendami ukazywać literaturę jako sposób na zapoznanie się młodych ludzi z bogactwem kultury europejskiej oraz jako narzędzie służące wzmocnieniu pozycji jednostki. Aby poprzez czytanie uczniowie mogli stawiać czoło bieżącym wyzwaniom społecznym i osobistym. Z kolei, zaangażowanie ambasadorów akcji, szkolnych i przedszkolnych koordynatorów sprawiło, że naszą akcję i czytanie młodzi ludzie będą kojarzyć przede wszystkim z dobrą zabawą. A to wielki sukces! – podsumowuje Ewa Nowak-Koprowicz.

Realizacja Międzynarodowego Dnia Książki dla Dzieci. Przystanek Szwecja! na tak szeroką skalę była możliwa również dzięki zaangażowaniu partnerów przedsięwzięcia. Partnerem przedsięwzięcia została Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna w Rzeszowie, której Dział Instrukcyjno-Metodyczny przygotował rekomendacje czytelnicze dla szkół i przedszkoli biorących udział w akcji.

Patronat nad inicjatywą objęli: Ambasada Szwecji w Warszawie, Podkarpacki Kurator Oświaty, Podkarpackie Centrum Edukacji Nauczycieli w Rzeszowie, Fundacja ABCXXI Cała Polska Czyta Dzieciom.



Teatrzyk kamishibai w praktyce edukacyjnej Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej w Przemyślu

Teatrzyk kamishibai to technika snucia opowieści, mająca swoje korzenie w XII wiecznej Japonii. Wykorzystuje się do tego drewnianą skrzynkę (tzw. butai) – trochę podobną do walizki, a trochę do okna z otwieranymi na zewnątrz okiennicami oraz papierowe plansze (tzw. shibai) – z jednej strony pokryte kolorowymi obrazkami, a z drugiej odczytywanym tekstem. Słowo kamishibai (kami – papier, shibai – sztuka) tłumaczone jest jako „teatr obrazkowy”, „sztuka papierowa”, „teatr ilustracji”.

Kamishibai to doskonałe narzędzie do nauki, terapii oraz kreatywnego działania.

Z jego pomocą można m.in.:

- zobrazować i opowiedzieć treść utworu literackiego (np. lektury, bajki terapeutycznej, itp.);
- przekazać nową wiedzę z dowolnej dziedziny, nawet z przedmiotów ścisłych (np. zaprezentować wzory, zasady, wykresy, itp.);
- rozwijać sferę społeczną i emocjonalną (np. przekazywanie właściwych wzorców zachowania, wyzwalanie emocji dzieci, itp.);
- rozwijać słownictwo i umiejętności językowe;
- doskonalić umiejętności autoprezentacji oraz talenty aktorskie (np. głośne czytanie i opowiadanie z odpowiednią modulacją głosu, mimiką i gestykulacją, nawiązywanie kontaktu z publicznością, itp.);
- wyzwalać kreatywność (np. tworzenie własnych ilustracji do tekstu lub własnych historii obrazkowych, stosowanie różnych technik plastycznych, itp.).

Kontakt z obrazem i słowem w formie teatru jest na tyle intrygujący, że wzbudza ciekawość, rozwija wyobraźnię, inspiruje do podejmowania własnych działań i ekspresji nawet starsze dzieci. Także nieśmiałe i niepewne siebie osoby z większą swobodą prezentują efekty swojej pracy, gdy uwaga obserwatorów skupia się na obrazkach i samej formie teatru, a nie na lektorze.

Nie dziwi więc fakt, że teatrzyki kamishibai, czyli lekkie, łatwe do przeniesienia sceny z obrazkowymi historiami w środku, z powodzeniem wykorzystywane są przez nauczycieli, wychowawców, animatorów kultury, logopedów, a nawet psychoterapeutów do pracy z dziećmi. To wspaniałe narzędzie bez problemu można rozłożyć w domu, bibliotece, księgarni, szkole, przedszkolu, dziecięcych oddziałach szpitalnych, a nawet w parku czy na polanie w lesie.

Od kilku lat omawiana technika pracy wykorzystywana jest także przez nauczycieli bibliotekarzy Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej im. Józefa Gwalberta Pawlikowskiego w Przemyślu podczas zajęć czytelniczych i profilaktyczno-wychowawczych prowadzonych z udziałem przedszkolaków oraz uczniów szkół podstawowych.

W stałej ofercie Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka w Przemyślu wraz z filiami w Jarosławiu, Lubaczowie i Przeworsku zawarła m.in. takie tematy jak:

- *Wiosna z przyjacielem* – w oparciu o bajkę *Mój przyjaciel Kamushi*.
- *Złość mówi dość!*, czyli jak sobie radzić z trudnymi emocjami i uczuciami?
- *Co to jest Polska?* – poznajemy początki państwa polskiego oraz polskie symbole narodowe w oparciu o *Legendę o Lechu, Czechu i Rusie*.
- *Ekorady na odpady* – kształtowanie postaw proekologicznych w nawiązaniu do bajki *Przygody pingwina Pingo. Nieznośne śmieci w oceanach*.
- *Czy inny znaczy gorszy?* Nauka tolerancji w oparciu o bajkę *Brzydkie Kaczętko*.
- *Losy Żydów polskich w czasie II wojny światowej* – zajęcia czytelnicze o tematyce historycznej w oparciu o karty kamishibai pt. *Basia wyjechała do Ameryki* oraz wiele innych. Nasze zajęcia mają urozmaicony i dostosowany do wieku uczestników przebieg. Podczas ich realizacji wykorzystujemy nie tylko technikę teatrzyku kamishibai, ale również elementy rozmowy kierowanej, pedagogiki zabawy, metody plastyczne, muzyczne, ruchowe, itp.

Warto dodać, że w zbiorach PBW w Przemyślu posiadamy ponad 30 zestawów kart kamishibai, które mogą być wykorzystane do prowadzenia zajęć podczas wizyt grup w naszych poszczególnych agendach (po wcześniejszym uzgodnieniu) lub wypożyczone do samodzielnego zastosowania w szkołach, przedszkolach, świetlicach, itd. Większość autorów dostępnych na rynku wydawniczym kart dba nie tylko o ich wysoki poziom artystyczny i edukacyjny, ale również, a może przede wszystkim o walor wychowawczy prezentowanych treści. Szczegółowy spis kart znajdujących się w zbiorach naszej biblioteki dostępny jest w katalogu INTEGRO – indeks wyszukiwawczy WSZYSTKIE POLA – hasło KARTY KAMISHIBAI.

Serdecznie zapraszamy zarówno do korzystania z naszych zbiorów, jak i oferty zajęć edukacyjnych. Szczegóły dostępne są na stronie biblioteki: <https://przemysl.pbw.org.pl>.

Opracowała: Elżbieta Krupa

Kierownik Działu Udostępniania Zbiorów PBW w Przemyślu

Wybrane zestawy kart kamishibai ze zbiorów Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej w Przemyślu

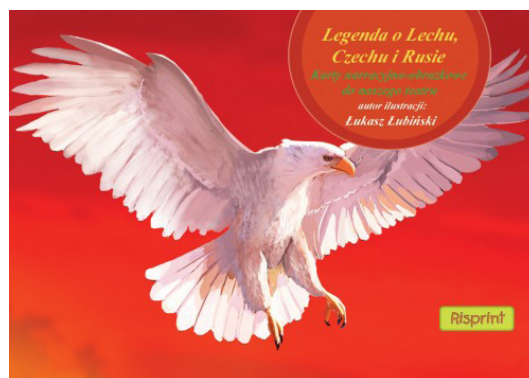
Legenda o Lechu, Czechu i Rusie: jak powstało godło Polski, Beata Gabrat,

Risprint, Płock 2017,

Sygn.: InfBP 82-93, WL 2121 B

Zestaw zawiera 8, pięknie ilustrowanych kart w formacie A3. Słuchając tekstu wydrukowanego na odwrocie, dzieci poznają legendarne początki państwa polskiego oraz genezę wyboru barw narodowych i godła Polski.

Karty doskonale nadają się do pracy zarówno z przedszkolakami jak i uczniami na etapie edukacji wczesnoszkolnej. Mogą być wykorzystywane w dowolnym momencie, a zwłaszcza w okresie poprzedzającym Narodowe Święto Niepodległości (11 listopada) lub Dzień Flagi Rzeczypospolitej Polskiej (2 maja) i Święto Narodowe Trzeciego Maja.



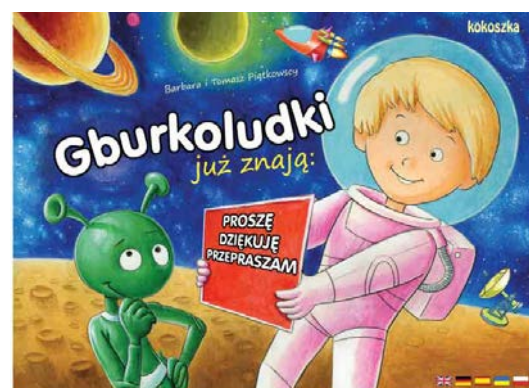
Gburkoludki już znają: proszę, dziękuję, przepraszam,

Barbara Piątkowska, Tomasz Piątkowski,

Wydawnictwo Kokoszka, Borówiec 2022,

Sygn.: WP 15970/b

Wspaniała i pouczająca opowieść dla najmłodszych, której akcja rozgrywa się na fantastycznej Gburkoplancie. Wszystko tam budzi zachwyt, z wyjątkiem manier mieszkańców, którzy nie znają słów: proszę, dziękuję i przepraszam, bez których trudno sobie wyobrazić zgodne i szczęśliwe życie. Na szczęście, dzięki przybyszom z Ziemi, Gburkoludki nauczyły się używać zwrotów grzecznościowych, a wraz z nimi uczą się tego słuchające bajki dzieci. Bajka zawiera oprócz rozbudowanej opowieści, także uproszczoną, krótszą wersję tekstu, który jest tłumaczony na 4 języki obce, w tym również na język ukraiński oraz kartę A3 z postaciami do wycięcia.



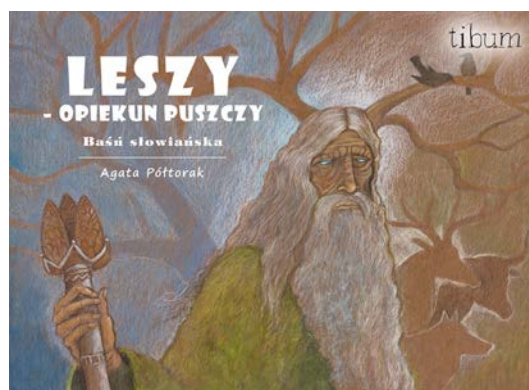
Leszy – opiekun puszczy: baśń słowiańska,

Agata Półtorak,

Wydawnictwo Tibum, Katowice 2020,

Sygn.: MKsK 37

Leszy to znana postać z mitologii słowiańskiej, nazywany również laskowcem, borutą i leśnym dziadem. Baśń opowiada o losach dwóch braci żyjących na skraju puszczy. Ich sposoby widzenia świata całkowicie różnią się. Mają różne charaktery i temperament, trudno im współpracować... ich drogi rozchodzą się. Którego z nich spotka nauczka? Czy stanie się ona lekcją pokory? Nagłe zwroty akcji, sugestywne ilustracje i porywające zakończenie baśni stanowią o niezwyklej ekspresji opowieści. Książka zawiera podpisy zwierząt pojawiających się na ilustracjach, dzięki którym odkryjemy mieszkańców pradawnej puszczy, w tym te gatunki zwierząt, które nieodwracalnie zniknęły z naszych lasów. Fabuła może stanowić doskonały punkt wyjścia do np. lekcji o wymieraniu gatunków, ochronie zwierząt, bioróżnorodności, itp.



Bajka o Wiśle, Magdalena Zarębska,
Wydawnictwo Tibum, Katowice 2017,
Sygn.: InfBP 82-93, MKsK 37

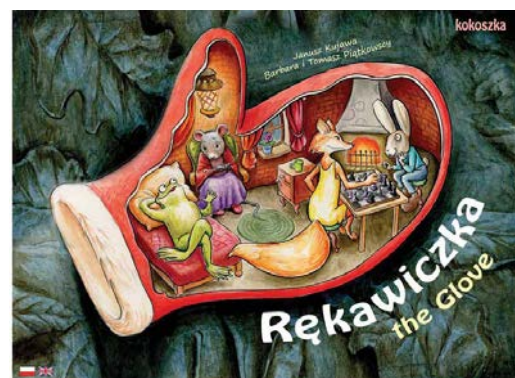
Bajka o Wiśle – nowoczesna przypowieść, która ukazuje bieg rzeki Wisły od jej źródeł do ujścia (a nawet dalej...) widziany oczami dwóch niezwykłych podróżniczek.

To doskonała pozycja o charakterze edukacyjnym. Nie tylko ukazuje piękno i różnorodność Królowej Rzek, ale przede wszystkim to opowieść o odwadze i ciekawości życia, które są niezbędnymi elementami aby osiągnąć cel. Ta opowieść jest jednak przede wszystkim zaproszeniem w podróż od Źródeł ku Nieznanemu aż po wymarzony Cel. Zestaw kart stanowi doskonałą pomoc na lekcjach w klasach III-V.



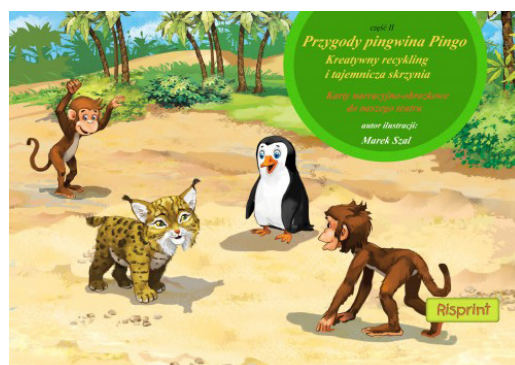
Rękawiczka = The glove = Rukavička,
Janusz Kujawski, Viktoriya Zadorozhna,
Borówiec: Wydawnictwo Kokoszka, 2022.
Sygn.: WP 15965/b, CzJ 3531

Rękawiczka, to ukraińska bajka ludowa, która w prezentowanej wersji wydana jest w dwóch językach (polskim i angielskim). Zestaw zawiera dodatkowo kartę z tłumaczeniem opowieści na język ukraiński oraz z sylwetkami postaci do wycięcia. Jest to zabawna historia o prostej fabule, adresowana do młodszych słuchaczy. Opowiada o rękawicze, zgubionej w lesie, którą odnajdują leśne zwierzęta i chcą w niej zamieszkać. Humor przeplata się tutaj z elementami fantastyki. To bajka, która pomoże dzieciom zrelaksować się i odprężyć, a zawarte w niej dialogi mogą także posłużyć do ćwiczenia asertywności.



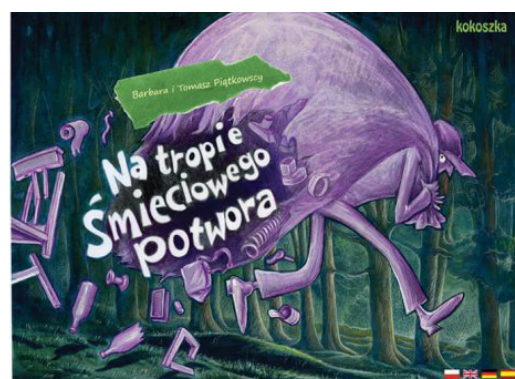
Przygody pingwina Pingo, Beata Gabrat,
cz. 2, **Kreatywny recykling i tajemnicza skrzynia**,
Risprint, Płock 2017,
Sygn.: InfBP 82-93

Na 12 kartach umieszczono niezwykle ciekawą, przygodową opowieść o pingwinie Pingo – „ekologu”, który zwiedza świat. Pingwinek poznaje nowych przyjaciół i trafia do różnych miejsc, w których obserwuje negatywne skutki działalności człowieka na środowisko. Sympatyczny i empatyczny bohater zachęca do ratowania i ochrony naszej Ziemi, pomaga zrozumieć potrzebę działań ekologicznych i kształtuje pozytywne nawyki. Pokazuje, że każdy, nawet poprzez proste czynności, może wywierać wpływ na środowisko.



Na tropie Śmieciowego Potwora,
Barbara Piątkowska, Tomasz Piątkowski,
Wydawnictwo Kokoszka, Borówiec 2022,
Sygn.: WP 15966/b

Zestaw zawiera 10 kart kamishibai + 1 kartę pracy z kolorowymi postaciami bohaterów do wycięcia. Bajka porusza problem zanieczyszczenia środowiska naturalnego. Temat ten często omawiany jest w szkole, bibliotece czy przedszkolu zwłaszcza przy okazji takich akcji jak Sprzątanie Świata czy Dzień Ziemi. Dodatkowym atutem kart jest ich czterojęzyczne wydanie: polski, angielski, niemiecki i hiszpański. To doskonała pomoc do pracy z dziećmi powyżej 3 roku życia.



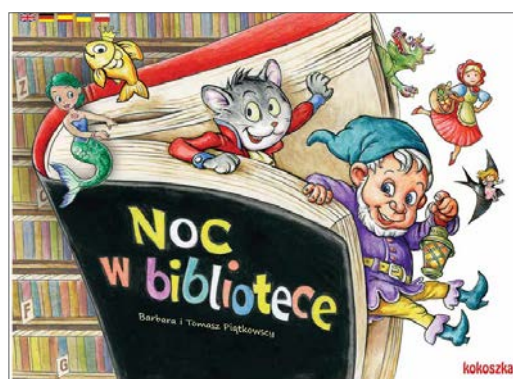
Odważny struś zostaje strażakiem, Monika Foltyn,
Wydawnictwo Kokoszka, Borówiec 2022,
Sygn.: WP 15971/b

Bajka terapeutyczna o odważnym strusiu jest tak naprawdę bajką o pragnieniu akceptacji w grupie, sposobach rozwiązywania konfliktu i poczucia własnej wartości. Dzięki temu, że bohaterami opowieści są zwierzęta, a nie dzieci, mamy gwarancję, że nikt nie poczuje się napiętnowany. Zamiast tego może odkryć swoje atuty, które pomogą mu przełamać bariery w kontaktach z rówieśnikami. Jak nawiązać kontakt? Jak zacząć rozmowę, by dołączyć do grupy? W bajce usłyszymy konkretną odpowiedź. Jak często w materiałach Wydawnictwa Kokoszka, jest to wydanie czterojęzyczne: polski, angielski, niemiecki i hiszpański, które dodatkowo zawiera kartę z kolorowymi postaciami bohaterów do wycięcia.



Noc w bibliotece/ Barbara Piątkowska, Tomasz Piątkowski,
Wydawnictwo Kokoszka, Borówiec 2022,
Sygn.: WP 15964/b, CzJ 3529

Akcja dzieje się oczywiście w bibliotece nocą, kiedy bibliotekarka zgasiła światło i zamknęła drzwi. Bohaterem jest krasnoludek, który zgubił swoją bajkę. W poszukiwaniach pomagają mu różne postacie z bajek, a szczególnie Pinokio, który podpatrzył, jak pani bibliotekarka szuka książki w wielkiej bibliotece. W tej bajce jest wszystko to, czego mały czytelnik powinien dowiedzieć się o funkcjonowaniu biblioteki. Dlatego jest to doskonała pomoc do wykorzystania przy okazji Pasowania na czytelnika, Międzynarodowego Dnia Postaci z Bajek lub Nocy Bibliotek. Tekst uproszczony wydany w pięciu językach, w tym w języku ukraińskim.



Ula jest inna, Barbara Piątkowska, Tomasz Piątkowski,
Borówiec: Wydawnictwo Kokoszka, 2021.
Sygn.: WP 15967/b, CzJ 3533

To bajka terapeutyczna z wątkiem detektywistycznym o tolerancji i akceptacji. Tytułowa Ula trafiła do nowej szkoły i nowej klasy. Od początku nie przypadła do gustu grupie dzieci, które bardzo dobrze się znały. Wkrótce jednak okazało się, że nowa koleżanka świetnie poradziła sobie w trudnej sytuacji, jaka zaistniała w szkole, imponując wszystkim swoją odwagą, wiedzą i umiejętnościami. Dzięki zagadkowej fabule historia z powodzeniem może być zastosowana na lekcji języka polskiego, zaś ze względu na trudne zagadnienie akceptacji i tolerancji nadaje się na godzinę wychowawczą i do terapeutycznej pracy z dziećmi i młodzieżą. Sięgając po opowiadanie, nauczyciele i wychowawcy otrzymują cenną pomoc w kształtowaniu właściwych postaw swoich podopiecznych. Wnioski nasuwają się same: nie należy oceniać nikogo tylko na podstawie wyglądu, kierując się uprzedzeniami, ale biorąc pod uwagę, co sobą reprezentuje dana osoba – jakim jest człowiekiem.



Zestawiła Elżbieta Krupa
na podstawie recenzji wydawniczych

Wczoraj i dziś Biblioteki Pedagogicznej w Tarnobrzegu 1952-2022

Zalążkiem Biblioteki Pedagogicznej w Tarnobrzegu był niewielki księgozbiór przy Inspektoracie Oświaty w Tarnobrzegu. O jego istnieniu wiemy z pieczętek znajdujących się na najstarszych książkach, pochodzących z 1947 r. Oficjalnie Biblioteka Pedagogiczna w Tarnobrzegu powstała 10 marca 1952 r. jako Pedagogiczna Biblioteka Powiatowa, kiedy to zostało powołanych do istnienia 12 bibliotek powiatowych, w tym w Tarnobrzegu i Nisku. Były to filie Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej w Rzeszowie.

Na początku księgozbiór biblioteki mieścił się w trzech szafach w pokoju pracownika Inspektoratu Oświaty. Wkrótce przeniesiono je do budynku Szkoły Podstawowej nr 1. Na zbiory, które liczyły wówczas 2970 woluminów, składały się lektury i opracowania potrzebne nauczycielom do nauki poszczególnych przedmiotów, szczególnie humanistycznych, oraz literatura ideologiczna. W 1959 r. pedagogiczne biblioteki powiatowe zyskały samodzielność, ponieważ zostały przekazane lokalnym wydziałom oświaty.

Na początku istnienia biblioteka działała od 2 do 4 godzin tygodniowo, natomiast od 1953 r. była czynna 3 dni w tygodniu w godz. 8-15.

Stopniowo księgozbiór się rozrastał. Pod koniec 1963 r. liczył już 8696 woluminów, z czego ponad 35% stanowiła literatura pedagogiczna. Biblioteka posiadała też czasopisma pedagogiczne. Gromadzenie zbiorów odbywało się zgodnie z wytycznymi Ministerstwa Oświaty, a także Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej w Rzeszowie. Czytelnikami byli głównie studujący nauczyciele, a ich liczba wynosiła

ponad 100. W sprawozdaniu kierownika biblioteki za rok 1963 czytamy: *Biblioteka mieści się w jednym pokoju o powierzchni 14 m² w budynku Powiatowej Biblioteki Publicznej. Budynek stary, zagrzybiony, ciemny i bardzo zimny. Do biblioteki pedagogicznej przechodzi się przez pokój (czytelnię) Powiatowej Biblioteki Publicznej. Lokal jest wyposażony w 10 regałów podwójnych, trzy gabloty na czasopisma, trzy stare szafy, dwa biurka (stoły) oraz sześć krzeseł. Ponadto, największym problemem dla biblioteki jest brak jakiegokolwiek komórki i opał mieści się kątem po cudzych piwnicach. Lokal jest bardzo zimny i nie można go ogrzać przydzielonym opalem.*

W nowo powstałym województwie tarnobrzeskim powołano Pedagogiczną Bibliotekę Wojewódzką w Tarnobrzegu z filiami w Janowie Lubelskim, Nisku, Opatowie, Sandomierzu, Stalowej Woli i Staszowie. Biblioteka otrzymała obecną siedzibę przy ul. Wyspiańskiego 2A. Jej budynek powstał na bazie rozbudowanego domu jednorodzinnego, gdzie na powierzchni 668 m² znalazły się: czytelnia, wypożyczalnia, pracownia bibliotekarskie, sala konferencyjna, magazyn książek oraz dwa pokoje do pracy administracyjnej. Strukturę organizacyjną biblioteki tworzyły wydziały: gromadzenia i opracowania, udostępniania, informacyjno-bibliograficzny oraz terenowy.

W wyniku reorganizacji administracyjnej kraju w 1999 r. Tarnobrzeg utracił status miasta wojewódzkiego i został włączony do województwa podkarpackiego, co skutkowało utratą filii znajdujących się w miastach należących do innych województw. Organem prowadzącym stał się samorząd województwa podkarpackiego, a nadzór pedagogiczny zaczął sprawować podkarpacki kurator oświaty. Zasięg działania Biblioteki Pedagogicznej w Tarnobrzegu ograniczono do powiatów: niżańskiego, stalowowolskiego i tarnobrzeskiego.



Budynek Biblioteki Pedagogicznej przy ul. Kościuszki 12. Fot.: Archiwum BP w Tarnobrzegu

Od lat dziewięćdziesiątych biblioteka rozpoczęła komputeryzację. W roku 1997 zakupiono program biblioteczny MAK i zaczęto systematycznie opracowywać zbiory i tworzyć bazy danych. W 2001 r. placówka wzbogaciła się o własną stronę internetową. Od tego czasu czytelnicy mają możliwość korzystania z czytelni internetowej. W chwili obecnej można korzystać bezpłatnie z 15 komputerów. Obecnie Biblioteka Pedagogiczna w Tarnobrzegu, jako jedna z czterech bibliotek wojewódzkich, wraz z dwoma filiami – w Nisku i Stalowej Woli, wchodzi w skład sieci podkarpackich bibliotek pedagogicznych.

Od 2005 r. biblioteka wraz z filiami w Nisku i Stalowej Woli pracuje w oparciu o system biblioteczny Prolib, pozwalający na automatyzację procesów bibliotecznych w zakresie gromadzenia, opracowania i wyszukiwania zbiorów. Jest on zintegrowany ze wszystkimi podkarpackimi bibliotekami pedagogicznymi i umożliwia użytkownikom korzystanie z ponad 1 miliona zbiorów tychże bibliotek (dla porównania w 1996 r. zbiory wszystkich bibliotek pedagogicznych w województwie tarnobrzeskim wynosiły 236 000 woluminów).

Nowe wymagania użytkowników Biblioteki Pedagogicznej w Tarnobrzegu, spowodowały konieczność modernizacji budynku, który nie odpowiadał współczesnym standardom jakościowym. Dzięki zaangażowaniu środków z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013 w okresie 2010-2011 dokonano rozbudowy budynku. Dobudowane zostało do istniejącego budynku skrzydło, w którym urządzono czytelnię o powierzchni ponad 100 m² z 29 miejscami dla czytelników, czytelnię multimedialną o pow. 28 m², w pełni zautomatyzowaną salę wystawowo-konferencyjną o pow. 134 m². W istniejącej już części budynku urządzono wypożyczalnię o pow. 68 m², zwiększono powierzchnię magazynową, zamontowano regały przesuwne na zbiory, wymieniono sprzęt komputerowy. Wprowadzono ułatwienia dla osób niepełnosprawnych w postaci specjalnych stanowisk komputerowych, sanitariatu i podjazdów.

Od sierpnia 2015 r. przy budynku Biblioteki Pedagogicznej w Tarnobrzegu zaczęła działać Letnia Czytelnia, która ma służyć mieszkańcom jako miejsce do spędzania wolnego czasu na świeżym powietrzu i przy lekturze. Dodatkowo, przez kilka sezonów letnich działała „Czytelnia pod Chmurką” nad Jeziorem Tarnobrzeskim. Plaźowicze czerpali z bogatego zasobu książek zgodnie z ideą tzw. „książkokrażenia”, polegającą na zostawianiu w miejscach publicznych książek po to, by inne osoby mogły z nich skorzystać.

Kadra biblioteki

Pierwszymi udokumentowanymi opiekunami zbiorów biblioteki, ze względu na usytuowanie w pomieszczeniach Inspektoratu Oświaty w Tarnobrzegu, byli jego pracownicy. Natomiast pierwszą kierowniczką biblioteki została Zofia Zbyradowska (1952-1956), nauczycielka Szkoły Podstawowej w Miechocinie, zatrudniona na ryczałcie. Dopiero kolejna kierowniczka biblioteki, Janina Niemiec, posiadała odpowiednie wykształcenie do pracy w bibliotece.

W sprawozdaniu z pracy biblioteki z 1987 r. czytamy, że sytuacja kadrowa była niezadawalająca ze względu na wakaty stanowisk nauczycieli bibliotekarzy z powodu braku kandydatów z odpowiednimi kwalifikacjami, czyli wyższym wykształceniem bibliotekarskim lub pedagogicznym. Obecnie w bibliotece są zatrudnieni nauczyciele bibliotekarze zgodnie z kwalifikacjami wynikającymi z przepisów oświatowych.

Rodzaj działalności

Przy gromadzeniu zasobów zwraca się szczególną uwagę na aktualne potrzeby środowiska oświatowego oraz dążenie do kompletności zbiorów z zakresu wszystkich dziedzin pedagogiki, psychologii oraz nauk pokrewnych. Trzeba nadmienić, że obok książek tradycyjnych w zbiorach biblioteki znajdują się czasopisma, a także zbiory specjalne, tj. dokumenty elektroniczne, dźwiękowe i filmy. Ponadto biblioteka gromadzi i promuje literaturę dotyczącą pracy nauczyciela, konkursów przedmiotowych, a także pomoce dydaktyczne przydatne w nauczaniu poszczególnych przedmiotów.



Budynek Biblioteki Pedagogicznej współcześnie

W okresie początkowym działalność Biblioteki Pedagogicznej w Tarnobrzegu była ukierunkowana głównie na wspieranie zdobywających kwalifikacje nauczycieli. Obecnie nauczyciele stanowią 36% korzystających z usług biblioteki, studenci stanowią 30% ogółu czytelników. Coraz liczniejszą grupę odbiorców stanowią uczniowie klas maturalnych.

Aktualnie dzienna liczba wypożyczonych zbiorów wynosi przeciętnie 100-300 pozycji, a średnio na jednego czytelnika przypada 14 wypożyczeń w roku. Od początku istnienia biblioteka umożliwia korzystanie z wypożyczania międzybibliotecznego, a także sama wypożycza swoje zbiory innym bibliotekom w kraju.

Biblioteka współpracowała na przestrzeni minionych 70 lat z różnymi instytucjami: władzami samorządowymi, ośrodkami doskonalenia nauczycieli, szkołami wyższymi, bibliotekami publicznymi, domami kultury, muzeami, towarzystwami regionalnymi. Współpraca przybierała różnorodne formy: organizacji wystaw, udziału w sesjach, instruktażu, przygotowywania materiałów bibliograficznych, organizowania warsztatów pracy dla wykładowców i uczestników kursów dla nauczycieli, gromadzenia zbiorów regionalnych.

W latach 1997-2001 w bibliotece utworzono pierwsze w Polsce Centrum Powszechnej Wideoteki Edukacyjnej, zajmującej się tworzeniem nowoczesnych pomocy dydaktycznych dla szkół. Pracownicy biblioteki prowadzili nieodpłatnie dystrybucję pakietów Powszechnej Wideoteki Edukacyjnej dla bibliotek szkolnych, pedagogicznych i uczelni wyższych w 12 województwach południowo-wschodniej Polski, gdzie rozdano ich ponad 6000. Przy bibliotece istniała pracownia techniczna, która zajmowała się usługami poligraficznymi oraz antykwariat pedagogiczny.

Stan księgozbioru biblioteki wraz z filiami

rok	1951	1963	1980	1998	1999	2006	2015	2022
Liczba woluminów	2572	8696	162407	240097	147061	153042	186109	198794

W celu ułatwienia czytelnikom poszukiwań potrzebnej literatury pracownicy wydziału informacyjno-bibliograficznego biblioteki opracowują rocznie średnio 20 zestawień bibliograficznych, których tematyka wynika z zapotrzebowania użytkowników, zamówień składanych przez różne instytucje z okazji organizowanych konferencji i szkoleń. Zestawienia są wysyłane na bieżąco do szkół oraz udostępniane na stronie internetowej biblioteki.

Od 2001 r. działa biblioteczna strona: <http://tarnobrzeg.pbw.org.pl>, dzięki czemu czytelnicy mają dostęp do katalogu online zbiorów zwartych. Użytkownicy mogą przeglądać i zamawiać dokumenty, zgłaszać swoje propozycje do zbiorów, korzystać z materiałów dydaktycznych, zestawień bibliograficznych. Powstała nowa grupa czytelników wirtualnych. Biblioteka w Tarnobrzegu, a także filie w Nisku i w Stalowej Woli, posiadają konta na portalach społecznościowych Facebook, Twitter oraz Instagram, służące do promowania działalności i usług biblioteki.

Od 2012 r. biblioteka proponuje czytelnikom dostęp do czytelni internetowej Ibuk-Libra, z której czytelnicy mogą wybierać i korzystać bezpłatnie z 3000 tytułów książek.

Od 2008 r. regularnie biblioteka organizuje Tydzień Bibliotek, w ramach którego odbywa się szereg imprez, mających za zadanie promować bibliotekę i czytelnictwo; są to wykłady, prelekcje, warsztaty teatralne i plastyczne, gry biblioteczne, wystawy.

Rozporządzenie MEN z dnia 28 lutego 2013 r. w sprawie szczegółowych zasad działania publicznych bibliotek pedagogicznych nałożyło na biblioteki pedagogiczne nowe zadania. Oprócz tradycyjnych zadań statutowych biblioteki pedagogiczne mają zajmować się organizowaniem i prowadzeniem wspomagania szkół i placówek w realizacji zadań dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych, w tym w wykorzystywaniu technologii informacyjno-komunikacyjnej oraz w zakresie organizacji i zarządzania biblioteką szkolną.



Nowoczesna i funkcjonalna czytelnia



Magazyn z funkcjonalnymi szafami

Nowe zadania biblioteki mają odzwierciedlenie w opracowaniu oferty skierowanej do szkół i nauczycieli, którym proponowane są różnego rodzaju działania, jak sporządzanie tematycznych zestawień bibliograficznych zgodnie z zapotrzebowaniem, realizacja dezyderatów czytelniczych nauczycieli, przygotowywanie materiałów pomocniczych na zajęcia dydaktyczne dla nauczycieli, organizowanie wystaw twórców regionalnych i wystaw pokonkursowych, projekcje filmów edukacyjnych, udzielanie instruktażu bibliotekarzom szkolnym w zakresie prac merytorycznych, wypożyczanie wybranych nowości biblioteki pedagogicznej bibliotekom szkolnym w formie wystawek, organizowanie konferencji i seminariów dla nauczycieli i bibliotekarzy szkolnych, a także prowadzenie zajęć dla uczniów propagujących czytelnictwo, uczących korzystania z usług biblioteki oraz bibliotek cyfrowych, prowadzenie zajęć z edukacji regionalnej.

Ostatnie lata działalności placówki to czas intensywnego rozwoju podyktowanego przemianami, jakie zaszły w różnych dziedzinach życia. Jedną z ich cech charakterystycznych jest rozwój nowych technologii, a w zakresie usług bibliotecznych możemy mówić o coraz powszechniejszym wirtualnym kontakcie użytkownika z bibliotekarzem w miejsce bezpośredniej interakcji twarzą w twarz. Stało się to możliwe dzięki narzędziom komunikacyjnym, jakie oferuje Internet.

W 2017 r. Biblioteka Pedagogiczna w Tarnobrzegu, wraz z bibliotekami pedagogicznymi w Rzeszowie, Krośnie i Przemysłu, przystąpiła do projektu „Podkarpackie e-biblioteki pedagogiczne” realizowanego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020. Jego główny cel to dostosowanie usług do obecnych standardów i rozwoju technologii oraz podniesienie stopnia dojrzałości e-usług dostępnych dla użytkowników sieci Podkarpackich Bibliotek Pedagogicznych. W ramach projektu zostały wdrożone e-usługi, takie jak :

- zdalne wypożyczenia i zwroty książek
- internetowe zamawianie skanów i kserokopii artykułów z czasopism lub fragmentów książek
- zapis do biblioteki z wykorzystaniem profilu zaufanego ePUAP
- zgłaszanie propozycji zakupów z możliwością głosowania
- internetowa rezerwacja komputerów dostępnych w czytelniku
- usługa komunikacji z czytelnikami za pomocą internetowego czatu.

Dodatkowo powstała aplikacja mobilna „e-Biblioteki Pedagogiczne”, która w pełni obsługuje katalog biblioteki oraz konto czytelnika. Uruchomiono również multiportal internetowy wspólny dla podkarpackich bibliotek pedagogicznych (<https://pbw.org.pl/>).

Niewątpliwie wprowadzenie e-usług bardzo przyczyniło się do podniesienia komfortu korzystania ze zbiorów biblioteki i uczyniło Bibliotekę Pedagogiczną w Tarnobrzegu nowoczesnym centrum pozyskiwania informacji.

Biblioteka prowadzi także działalność wydawniczą. W 2011 r. wydała poradnik dla dyrektorów szkół, placówek

i zespołów nauczycielskich: *Uwierz w wartość ewaluacji wewnętrznej*, w 2012 r. opublikowała zbiory wierszy lokalnego poety Jana Olka: *Wiersze w grudce ziemi, Jana Pawła II Ojczyzno...*, a w 2019 – *Tarnobrzeską książkę kucharską*.

Od 2013 r. na stronie biblioteki ukazuje się jako dwumiesięcznik „Biuletyn Elektroniczny” (<https://lissuu.com/bptarnobrzeg/>), w którym promuje się twórczość pedagogów i uczniów, polecane są nowości w zbiorach biblioteki, prezentowane są nowe trendy oświatowe, przykłady dobrych praktyk bibliotecznych i nauczycielskich.

Rola biblioteki w środowisku

Biblioteka Pedagogiczna w Tarnobrzegu podlega ciągłemu procesowi zmian, pracownicy podejmują różnorodne formy współpracy ze środowiskiem, co przynosi obopólne korzyści. Regularnie podejmowane są takie działania jak prelekcje dla młodzieży szkolnej i nauczycieli, konkursy, wystawy biblioteczne i plastyczne promujące twórczość lokalnych twórców, spotkania z autorami książek, zajęcia biblioteczne dla uczniów wszystkich typów szkół, spotkania z seniorami, szkolenia dla nauczycieli bibliotekarzy. W pomieszczeniach biblioteki odbywają się konferencje i szkolenia dla kadry oświatowej rejonu tarnobrzeskiego, spotkania związkowe, zebrania towarzystw regionalnych.

Placówka współdziała także z lokalnymi stowarzyszeniami. Dzięki współpracy ze Stowarzyszeniem Kulturalno-Oświatowym „Libri” w 2012 r. w bibliotece odbyło się międzynarodowe spotkanie przedstawicieli szkół i stowarzyszeń uczestniczących w projekcie „Inclusive Intergenerational Family Learning” w ramach programu Grundtvig. Od 2013 r. corocznie organizowane są uroczyste podsumowania Powiatowego Konkursu Interdyscyplinarnego. Stowarzyszenie Sympatyków Piłki Nożnej „Złota Siarka” przeprowadziło prelekcję na temat pasji kibicowania, a członkowie Stalowowolskiego Stowarzyszenia Fotograficznego ANIMUS wystawiali swoje prace na wystawie pt. „Prezentacje 2012”.

W 2015 r. ponad 100 uczniów gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych odbyło szkolenie z projektowania w programie graficznym SketchUp Make, a efekty ich pracy można zobaczyć w postaci książeczek dotykowych z ilustracjami wykonanymi w technologii 3d na drukarce znajdującej się w bibliotece.

Filia Biblioteki Pedagogicznej w Nisku współpracuje od kilku lat z Aresztem Śledczym, organizując dla jego podopiecznych zajęcia promujące czytelnictwo oraz szkolenia z zakresu technologii informacyjnych, w zamian pracownicy aresztu prowadzą zajęcia dla uczniów szkół średnich z Niska na temat odpowiedzialności karnej i pracy w służbie więziennej.

Nasza biblioteka może zawsze liczyć w swojej działalności na wsparcie samorządów lokalnych. Prezydent miasta Tarnobrzega wielokrotnie dofinansowywał organizowanie seminariów i konferencji dla nauczycieli oraz sponsorował nagrody w konkursach. Z okazji 400-lecia nadania praw miejskich Tarnobrzegowi biblioteka wydała opracowaną przez pracowników bibliografię *Powstanie i rozwój miasta Tarnobrzega*.

Samorząd Stalowej Woli przeznacza środki finansowe na zakup nowości dla studentów lokalnych uczelni, a także wspiera bibliotekę w organizacji konkursów czytelniczych.

Burmistrz Niska, starostwo powiatu niżańskiego i tarnobrzesckiego przekazują pieniądze na zakup książek oraz nagrody w konkursach dla dzieci i młodzieży.

Biblioteka Pedagogiczna w Tarnobrzegu przyjmuje od czytelników prace doktorskie, magisterskie i licencjackie, a także inne publikacje związane z oświatą i regionem, z których można korzystać na miejscu. Dzięki współpracy z Wojewódzkim Funduszem Ochrony Środowiska w latach 2000-2003 biblioteka otrzymała dotacje na wzbogacenie księgozbioru z zakresu ekologii. W zbiorach biblioteki znajdują się też cenne druki, wydane przed rokiem 1945.

Jedną z form działalności placówki jest popularyzowanie wśród nauczycieli materiałów edukacyjnych Instytutu Pamięi Narodowej na temat najnowszej historii. W latach 2002-2006 biblioteka zorganizowała wspólnie z Biurem Oddziałowym Instytutu Pamięi Narodowej w Rzeszowie seminaria dla nauczycieli historii: *Zbrodnie komunistyczne w nauczaniu historii, Golgota wschodu, Stan wojenny, Polskie państwo podziemne* i *Ks. kardynał Stefan Wyszyński – prymas tysiąclecia*.

Biblioteka Pedagogiczna w Tarnobrzegu była też w latach 2008-2010 organizatorem cyklu seminariów pod hasłem „Przykłady dobrej praktyki”, podczas których uczestnicy – nauczyciele bibliotekarze tarnobrzesckich placówek oświatowych prezentowali różne metody pracy.

Pracownicy naszej biblioteki korzystają z doświadczeń innych bibliotek, m. in. odbyły się wyjazdy do Biblioteki Narodowej w Warszawie, Bibliotek Pedagogicznych w Siedlcach, Przemyślu, Lublinie, Zamościu, Toruniu i Wrocławiu.

W latach dziewięćdziesiątych tarnobrzescka biblioteka pełniła rolę doradczą dla bibliotek szkolnych, które potrzebowały wsparcia merytorycznego, gdyż przez wiele lat w województwie tarnobrzesckim nie było nauczyciela – doradcy ds. bibliotek szkolnych. Warto tu wymienić niektóre ważne dla środowiska edukacyjnego wydarzenia, organizowane przez naszą placówkę:

- 2001 r. - ogólnopolska konferencja pt. *Współpraca bibliotek na rzecz przyjaznego społeczeństwa informacyjnego*;
- 2006 r. - konferencja dla bibliotekarzy „*Regionalistyka jako integralna część wychowania patriotycznego*”;
- 2012 r. - konferencja *Mobilna edukacja w XXI wieku*, zorganizowana wspólnie z redakcją czasopisma „EduFakty - Uczeń Nowocześnie”;
- 2013 r. - konferencja dla bibliotekarzy i nauczycieli *Cyfrowa szkoła – czyli jaka?*;
- 2014 r. - konferencja dla bibliotekarzy i nauczycieli *Nowe technologie dla każdego*”;
- 2016 r. - konferencja *Nauczycielem się nie bywa, nauczycielem się jest*;
- 2017 r. - konferencja *Odpowiedzialne korzystanie z mediów społecznych*;
- 2017 r. - konferencja *Czy można nauczyć wychowywania do wartości?*;
- 2018 r. - konferencja *Uczyć z pasją*;
- 2019 r. - konferencja *Wsparcie nauczycieli w przygotowaniu uczniów do wyboru zawodu*;
- 2019 r. - konferencja *Edukacja regionalna podstawą kształtowania postaw obywatelskich i patriotycznych*.

Ponieważ w czasie pandemii niemożliwe było organizowanie spotkań stacjonarnych, w roku szkolnym 2020/2021 odbył się cykl webinarów dla nauczycieli, podejmujących tematy aktualne: *Co jest ważne w wychowaniu?*, *Depresja u dzieci i młodzieży*, *Dziecko w rodzinie z problemami*, *Stres i wypalenie zawodowe*, *Wpływ krytycznych momentów w życiu rodziny na dziecko*, *Zdalne nauczanie – wpływ na psychikę dziecka*, *Rodzicu, czy masz prawo myśleć o sobie? – co ważniejsze: potrzeby dziecka czy rodziców*”.

Działalność w zakresie doskonalenia tarnobrzescka Biblioteka Pedagogiczna prowadzi w ścisłej współpracy z Oddziałem Podkarpackiego Centrum Edukacji Nauczycieli w Tarnobrzegu, ujawnia się ona podczas organizacji kursów metodycznych, doskonalących, seminariów. Bibliotekarze prowadzili zajęcia



Nowoczesna sala konferencyjno-wystawowa

dydaktyczne na kursach kwalifikacyjnych i doskonalących w zakresie bibliotekoznawstwa.

Stałym punktem na liście działań biblioteki jest od 2015 r. „Powiatowy Przegląd Twórczości Nauczycieli – Życie ma tak wiele barw”. Autorami eksponowanych na nim prac są pedagodzy – zarówno ci dopiero rozpoczynający swoją karierę zawodową, jak i emeryci. Jest to sposób promowania twórczych nauczycieli i forma zaszczerpienia pasji w innych. Dotychczas odbyło się sześć edycji tego wydarzenia.

Tradycją stały się też listopadowe spotkania poświęcone historii – Tydzień Historyczny nazwany imieniem Kazimierza Wiszniewskiego, społecznika i nauczyciela, który był jego inicjatorem. Od 2016 r. przez tydzień w Bibliotece Pedagogicznej w Tarnobrzegu odbywają się prelekcje, wystawy, pokazy, związane z historią i kulturą Polski, a zwłaszcza regionu, prowadzone przez historyków, nauczycieli, pasjonatów, a skierowane do mieszkańców Tarnobrzega i okolic.

Warto odnotować, że biblioteka – wraz ze Stowarzyszeniem Kulturalno-Oświatowym „Libri” oraz Stowarzyszeniem „Dolina Smaku” – zorganizowała konkurs na przepisy kulinarne dla tarnobrzeżan, które później złożyły się na opublikowaną *Tarnobrzeżską książkę kucharską*, której uroczysta promocja miała miejsce 9 maja 2019 r.

W 2020 r. powstała nowa Letnia Czytelnia na zagospodarowanym wewnętrznym patio, gdzie stworzono przytulne miejsce, piękne przez cały rok. Wiosną 2020 r. pojawiło się coś bardzo trudnego do przewidzenia – pandemia koronawirusa, która zaskoczyła wiele środowisk i grup zawodowych, w tym również bibliotekarzy. Kryzys spowodowany COVID-19 w poważny sposób uniemożliwił powszechny dostęp do zbiorów i usług bibliotecznych. Niemal z dnia na dzień przestrzenie z książkami i czasopismami zostały zamknięte dla użytkowników. Jednak pracownicy Biblioteki Pedagogicznej w Tarnobrzegu szybko zareagowali na nową, nietypową sytuację, dostosowując świadczone usługi do wprowadzanych ograniczeń.

Dotychczasowe funkcjonowanie naszej placówki, oparte przede wszystkim na stacjonarnym kontakcie z czytelnikami i innymi użytkownikami, zostało zupełnie przeorganizowane, a lwią część aktywności przeniosła się do Internetu.

Sposobem na utrzymanie działalności biblioteki na dotychczasowym poziomie stało się wykorzystanie narzędzi informacyjno-komunikacyjnych, bibliotecznych serwisów społecznościowych (Facebook, Twitter, później również Instagram), a także strony internetowej biblioteki i multiportalu Podkarpackich Bibliotek Pedagogicznych. Bardzo przydatne w czasie pandemii okazały się e-usługi oferowane przez Podkarpackie Biblioteki Pedagogiczne. To właśnie pandemia pokazała nam konieczność zadbania o jak najszerszy dostęp do usług i zasobów online.

W 2021 r. w bibliotece otwarta została wystawa „Jachowicz dzieciom”, mająca na celu upamiętnienie działalności Stanisława Jachowicza, największego bajkopisarza dziecięcego, pedagoga i społecznika. Interaktywna wystawa i organizowane na niej warsztaty kaligrafii cieszyły się ogromnym zainteresowaniem. Ekspozycję odwiedziło ponad 650 dzieci

przedszkolnych i uczniów różnych szkół z terenu Tarnobrzega i okolic. W 2022 r. pracownicy biblioteki stworzyli grę edukacyjną „Śladami Kolekcji Dzikowskiej”, która angażując dzieci do wykonywania różnych aktywności popularyzowała wiedzę na temat Kolekcji Dzikowskiej.

Różnorodna działalność regionalistyczna biblioteki została zaprezentowana podczas V Nowego Ogólnopolskiego Forum Bibliotek Pedagogicznych, podczas którego Marta Król przedstawiła referat pod tytułem *Lasowiackie serce Biblioteki Pedagogicznej w Tarnobrzegu*.

Bez wątpienia pandemia bardzo wiele zmieniła w pracy bibliotekarzy Biblioteki Pedagogicznej w Tarnobrzegu, ale niewątpliwie zebrane doświadczenia i nabyte nowe umiejętności wykorzystywane będą w nowej postpandemicznej rzeczywistości. W ramach propagowania czytelnictwa wśród najmłodszych biblioteka zorganizowała kilka edycji konkursu *Wielka Liga Czytelników* na szczeblu powiatowym, a także *Powiatowy Konkurs Czytelniczy „Booktalking, czyli pięć minut o książce”*, który w 2022 r. swoim zasięgiem objął miasta Tarnobrzeg, Stalowa Wola, Nisko oraz powiaty: tarnobrzeżski, stalowowolski i nizański.

Biblioteka w dążeniu do stawania się nowoczesnym centrum kształcenia i studiowania nieustannie zabiega o podnoszenie jakości usług dla odbiorców, co przekłada się na stałe doskonalenie pracowników oraz dbałość o wyposażenie w jak najlepszy sprzęt komputerowy. Czytelnicy mają możliwość korzystania z czytelni multimedialnej, zaopatrzonej w niezbędny sprzęt jak komputery, drukarkę, drukarkę 3d, skaner. W czytelni mają dostęp do internetowego systemu prawnego LEX oraz biblioteki wirtualnej Academica.

Biblioteka włącza się także w ogólnopolskie akcje, takich jak: Narodowe Czytanie, Legalna Kultura, współpracując przy organizacji imprez bibliotecznych z miejscowymi władzami, innymi bibliotekami, instytucjami kultury.

Biblioteka tarnobrzeżska od początku swojego istnienia podporządkowała wszystkie swoje działania potrzebom użytkownika i tej zasadzie pozostała wierna do dziś. Z czasem rozszerzeniu uległ zakres zbiorów i oferowanych usług. Tradycyjny warsztat bibliograficzny został wzbogacony o najnowsze elektroniczne narzędzia informacji.

Uniwersalny charakter zbiorów, krótki czas oczekiwania na książkę, dostęp do światowych zasobów informacji, nowoczesne urządzenia, kompetentna i zyczliwa obsługa sprawiły, że z usług biblioteki chętnie korzystają nauczyciele, studenci, uczniowie i inne osoby zainteresowane wiedzą.

Biblioteka Pedagogiczna w Tarnobrzegu stale rozszerza zakres swojej działalności, starając się wychodzić naprzeciw potrzebom środowiska. Poszerzana jest współpraca z różnymi instytucjami. Pracownicy biblioteki nieustannie doskonalą swoje umiejętności, zdobywają nowe kwalifikacje, starając się umacniać pozytywny wizerunek biblioteki jako miejsca przyjaznego i wspierającego edukację.

Opracowała: Anna Żarów
Wicedyrektor ds. Biblioteki Pedagogicznej w Tarnobrzegu
Fot.: Archiwum BP w Tarnobrzegu

Blżej praktyki

Wizyta studyjna w Zespole Szkół Mechanicznych im. Stanisława Staszica w Krośnie

Gdy w czerwcu 2022 r. – jako członkowie Akademii Edukacji Zawodowej – przygotowaliśmy nasz plan pracy, jednym z jego elementów miała być wizyta studyjna w Zespole Szkół Mechanicznych w Krośnie. To zaplanowane działanie zrealizowaliśmy 9 lutego 2023 r., kiedy to w pięcioosobowym składzie – Izabela, Mariola, Andrzej, Robert i Leszek – przekroczyliśmy progi tej zawsze gościnnej dla nas Szkoły.

Czy dwuwyrazowy tytuł wizyty oddaje jej cel? Wydaje się że tak, wszak przesłanie „Blżej praktyki” pokazuje sens współpracy między placówką doskonalenia nauczycieli a szkołami. Bo my nauczyciele-konsultanci chcemy być blżej tych, których staramy się wspomagać z pozycji szkoleniowców, bądź trenerów. Chcemy obserwować pracujących nauczycieli w szkołach prowadzących kształcenie zawodowe, rozmawiać o ich potrzebach szkoleniowych, o ich sukcesach a także porażkach.

W pierwszej części wizyty uzyskaliśmy informację o Szkole kształcącej techników: pojazdów samochodowych, mechaników, robotyków, mechatroników i mechaników lotniczych oraz mechaników pojazdów samochodowych i mechatroników w Branżowej Szkole I stopnia, Szkole współpracującej ze Stowarzyszeniem „Dolina Lotnicza”, starającej się obecnie o status Branżowego Centrum Umiejętności dla przemysłu lotniczego.

W części poznawczej wizyta składała się z dwóch etapów: spotkania z liderami kształcenia zawodowego tej Szkoły oraz obserwacji prowadzonych przez nauczycieli zajęć dydaktycznych, gdy oprowadzani przez Gospodarzy (Monika, Bogdan, Grzegorz, Jacek i Krzysztof) poznaliśmy bazę dydaktyczną Szkoły, bazę nowoczesną i na bieżąco rozwijaną.

Szkoła z ponad stuletnimi tradycjami

Dyrektor Bogdan Adamski prezentując nam Szkołę, którą kieruje, wskazał na jej wieloletnią tradycję (rok założenia 1892), ale także przedstawił ją w kontekście wyzwań przyszłości. Niewątpliwie to szkoła „oferująca perspektywy”, wpisująca się w europejski plan jej rozwoju, co pozwala - w przypadku pełnej realizacji tego planu - otrzymanie gwarancji jakości kształcenia kadr dla „czwartej rewolucji przemysłowej”.

Zagraniczne staże zawodowe (projekt „Supermechanik w Europie”), zagraniczne praktyki zawodowe ERASMUS+, współpraca z firmami i uczelniami wyższymi pozwalają na zdobywanie nowych doświadczeń, kontakt z przemysłem i nowymi technologiami oraz podążanie za wymaganiami pracodawców.

Obecnie realizowane projekty to:

- „Europejski staż zawodowy szansą dostosowania umiejętności uczniów ZSP nr 3 w Krośnie do wymagań rynku pracy”,
- „Mechanik w Europie” – program rozwoju kompetencji personalnych i zawodowych uczniów ZSM w Krośnie.

Zaangażowanie Szkoły zostało docenione przez Fundację Rozwoju Systemu Edukacji - Agencji Narodowej programu Erasmus+ w Polsce i organizatora V Biegu Erasmusa+. W roku 2021 Mechanik zajął I miejsce w konkursie na najlepszą promocję programu Erasmus+ i Europejskiego Korpusu Solidarności.

Społeczność szkolna dzieli się swoimi doświadczeniami ze środowiskiem. Szkoła jest organizatorem corocznego Konkursu Wiedzy Technicznej i Motoryzacyjnej (patronat Podkarpackiego Kuratora Oświaty i Prezydenta Miasta Krosna) oraz Krośnieńskiego Festiwalu Nauki i Techniki, promującego nowoczesne technologie oraz kształcenie zawodowe (najbliższy Festiwal odbędzie się 30 maja 2023 r.).

Mechanik krośnieński to obecnie szkoła kształcąca w zawodach szkolnictwa branżowego, dla których jest prognozowane istotne zapotrzebowanie na pracowników nie tylko w woj. podkarpackim ale w całym kraju (obwieszczenie MEiN z 20 stycznia 2023 r. w sprawie prognozy zapotrzebowania na pracowników w zawodach szkolnictwa branżowego na krajowym i wojewódzkim rynku pracy - M.P. poz. 145).

Liderzy kształcenia zawodowego

Życzliwe przyjęcie nas przez Szkołę wynika z profesjonalizmu jej kadry kierowniczej, w tym wicedyrektorów Grzegorza Kuźniarowicza i Jacka Kafla.

Mimo, że od uzyskania w 2014 r. tytułu Samochodowej Szkoły Roku minęło już prawie 10 lat, to spotkanie z liderami kształcenia zawodowego oraz nauczycielami bezpośrednio prowadzącymi zajęcia z uczniami pozwoliło na refleksję, że hasło społeczności szkolnej skierowane do kandydatów „wybierając nas – wybierasz bezpieczną i mądrą przyszłość” ma pokrycie w rzeczywistości.

Baza dydaktyczna

Drugim, obok kadry dydaktycznej, niezmiernie ważnym ogniwem każdej szkoły jest jej baza dydaktyczna. W krośnieńskim Mechaniku postawiono w szczególności na rozwój Centrum Kształcenia Zawodowego i jego laboratoriów oraz pracowni:



Pani Monika Horodyska przy maszynie pomiarowej



Pan Krzysztof Dopart w rozmowie z Panią Izabelą Pyrą (PCEN)



(Od lewej) – Pan Grzegorz Kuźniarowicz i Pan Robert Józwick (PCEN) na stanowisku komputerowym do programowania i symulacji obróbki CNC



(Od prawej) – Pan Jacek Kafel i Pan Andrzej Dziugan (PCEN) na stanowisku hamowania silników

- laboratoria lotnicze,
- laboratorium obrabiarek konwencjonalnych i CNC,
- pracownia obróbki ręcznej,
- laboratorium obróbki cieplno-chemicznej,
- laboratorium mechatroniki i robotyki,
- laboratorium elektrotechniki i elektroniki,
- laboratoria samochodowe,
- laboratoria diagnostyki pojazdowej,
- laboratorium spawalnictwa,
- laboratorium metrologii.

Obecna struktura Zespołu to: Technikum i Branżowa Szkoła I stopnia oraz Centrum Kształcenia Zawodowego (dawne Centrum Kształcenia Praktycznego), Centrum Szkolenia Lotniczego, Regionalne Centrum Edukacji Zawodowej i Nowoczesnych Technologii, Ośrodek Kursowo-Szkoleniowy, Centrum Edukacji Technicznej HASS (dające możliwości szkolenia praktycznego na najnowszych obrabiarkach CNC), Regionalny Ośrodek Egzaminacyjny, Stacja Kontroli Pojazdów a także Muzeum Motoryzacji.

Transfer wiedzy z branży do szkoły, doskonalenie nauczycieli

W październiku 2013 r. – a więc prawie 10 lat temu – w tym samym wydawnictwie podałem podstawowe źródła wiedzy na temat nowych technik/technologii, do których dostęp niewątpliwie miał i nadal ma nauczyciel szkoły zawodowej. Lista wyglądała jak niżej i raczej nie straciła na aktualności:

- zasób wiedzy zdobytej na studiach, ewentualne doświadczenie w pracy zawodowej w przemyśle (z przepisów art. 15 ustawy Prawo oświatowe wynika możliwość „wzmocnienia” kadry dydaktycznej szkoły o osoby niebędące nauczycielami, np. osoby „docho-dzące z przemysłu”),
- kontakt z pracodawcami, przedsiębiorcami, absolwentami (także w trakcie targów, pokazów,...),
- wcześniejsze doświadczenia współpracy z uczniami przy realizacji ich prac dyplomowych, zgłaszanych także do Turnieju Młodych Mistrzów Techniki lub innych konkursów,



„Bliżej praktyki”, dostawnie i w przenośni

Aż tza kręci się w oku, szczególnie tym nauczycielom–konsultantom, którzy dość dawno skończyli prowadzenie zajęć dydaktycznych z młodzieżą. Obserwując przebieg zajęć oraz to, jak zmieniła się baza dydaktyczna, dochodziliśmy jednak do wniosku, jak niezmiennie są zasady kształcenia/nauczania Wincentego Okonia i Czesława Kupisiewicza, w szczególności wiązania teorii z praktyką, pogładowości oraz stopniowania trudności. To refleksja o tyle cenna co i nostalgiczna, przywołująca w pamięci początki naszych zawodowych karier pedagogicznych.



Stanowisko dydaktyczne budowy silnika odrzutowego



Edukacyjne obrabiarki CNC (Computerized Numerical Control)



Dwumiejscowy symulator lotu

- dostęp do literatury fachowej przez cały okres dotychczasowej aktywności zawodowej,
- korzystanie z zasobów sieci,
- uzupełnienie wiedzy teoretycznej i praktycznej w trakcie stażu (także przy wykonywaniu obowiązków opiekuna praktyk zawodowych),
- współpraca w zespole przedmiotów zawodowych, także z doradcą metodycznym,
- korzyści z uczestnictwa w sieci współpracy i samokształcenia dla nauczycieli.

Kłopot polega na tym, że część z ww. źródeł jest już nieaktualna (prace dyplomowe uczniów) a inne pomysły nie doczekały się realizacji (brak doradztwa metodycznego w obszarze kształcenia zawodowego i w efekcie możliwości tworzenia sieci współpracy dla nauczycieli). Jednak listę powyższą można uzupełnić o nowe aktywności:

- w ramach szeroko pojętych projektów finansowanych ze środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej, np. Erasmus+,
- nowe formy doskonalenia nauczycieli (obowiązkowe szkolenia branżowe nauczycieli teoretycznych przedmiotów zawodowych i nauczycieli praktycznej nauki zawodu).

Problemy do rozwiązania, sprawy do załatwienia

Według Dyrektora Bogdana Adamskiego jego społeczności szkolnej pomógłby dostęp do większych środków finansowych, np. możliwych do wykorzystania w ramach długofalowych projektów. Szkoła oczekuje także „odświeżenia” kontaktów ze Stowarzyszeniem „Dolina Lotnicza”, a także - co jest sprawą bieżącą – liczy na sukces w konkursie na Branżowe Centrum Umiejętności dla przemysłu lotniczego.

Rozmowy z nauczycielami/liderami kształcenia zawodowego wskazują na potrzebę jak najszybszego zorganizowania doradztwa metodycznego dla branży mechanicznej. Nowe zasady oceniania nauczycieli („obowiązkowe kryteria oceny pracy nauczyciela”) wskazują, jaką wagę ma obecnie kryterium pod nazwą „poprawność merytoryczna i metodyczna prowadzonych zajęć”. Pomocy nauczyciela-doradcy metodycznego nie zastąpią bo-

wiem obowiązkowe szkolenia branżowe, dotyczące przede wszystkim „aktualizowania wiedzy zawodowej i specjalistycznej w zakresie nowych technologii stosowanych w branży związanej z nauczaniem zawodem”. W rozmowach wybrzmiało również, że dobrze się stało, iż przedłużono pierwszy cykl realizacji szkoleń branżowych z trzech do czterech lat (warto więc było zabiegać o to w Ministerstwie poprzez wysłanie petycji).

Wydaje się także, że konieczna jest weryfikacja (obniżenie) wymiaru praktyk zawodowych określonych w podstawie programowej kształcenia w zawodach, w szczególności w branży mechanicznej, gdy szkoła organizuje praktyki zawodowe w celu zastosowania i pogłębienia zdobytej wiedzy i umiejętności zawodowych w rzeczywistych warunkach pracy („liczba tygodni przeznaczonych na realizację praktyk zawodowych: 8 tygodni (280 godzin)”). Wskazanie w przepisach dot. ramowych planach nauczania, że „dyrektor technikum może rozłożyć w czasie przebieg praktyk zawodowych” nie jest wystarczającym panaceum na kłopoty z organizacją tych praktyk, w tym wynikających z realizacji obowiązku współpracy z pracodawcami, których działalność jest związana z danym zawodem lub branżą, obowiązków „zadekretowanych” ustawowo w art. 68 ust. 7c ustawy Prawo oświatowe.

W rozmowach w trakcie wizyty studyjnej wskazywano na duże zaangażowanie całej społeczności szkolnej w realizację projektów, w tym w programach Erasmus. Zadawano pytania, czy wzorem szkoleń branżowych dla nauczycieli, które mogą być związane z udziałem „w formach doskonalenia zawodowego realizowanych u pracodawców w ramach regionalnych programów operacyjnych”, można by analogiczne rozwiązanie zastosować w przypadku uczniowskich praktyk zawodowych? Podobne rozwiązanie zastosowano już w przypadku – jednak nieobowiązkowych – staży uczniowskich („W przypadku staży uczniowskich, realizowanych w ramach projektów finansowanych ze środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej, stroną umowy o staż uczniowski może być również podmiot realizujący projekt, ponoszący wydatki związane ze stażem uczniowskim.”).

Kolejny problem to zmiany w systemie awansu, które spowodowały, że zainteresowanie pracą w szkole kształcącej zawodowo zapewne jeszcze się zmniejszy. Dotychczas pierwszy staż trwał 9 miesięcy a nauczyciel nazywał się „stażystą”. Obecnie „przygotowanie do zawodu nauczyciela” ma wymiar 3 lat i 9 miesięcy. Wydaje się to być jakimś nieporozumieniem, nawet nie dotykając sfery ekonomicznej, czyli wynagrodzenia za pracę nauczyciela, w szczególności „nauczyciela początkującego”. Jest to nieporozumienie tym większe, że wyższe uczelnie, w tym pedagogiczne od 3 sierpnia 2019 r. przygotowują kadrę zgodnie ze standardami kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela.

Opracował: Leszek Morąg
nauczyciel-konsultant PCEN w Rzeszowie Oddział w Krosnie

IX edycja *Olimpiady Solidarności*. Dwie dekady historii na Podkarpaciu

15 marca br. laureaci etapu szkolnego z 525 szkół średnich z Polski przyjechali do swoich stolic wojewódzkich, by przystąpić do testów egzaminacyjnych w ramach IX edycji konkursu *Olimpiada Solidarności. Dwie dekady historii*. Egzamin polegał na rozwiązaniu testu z wiedzy historycznej obejmującej lata 1970-1990.

Podobnie jak w ubiegłych latach troje uczniów z najwyższymi wynikami z województwa Podkarpackiego stworzyło drużynę, która w kwietniu 2023 r. przyjedzie do Gdańska na trzydniową wizytę studyjną a następnie w czerwcu przystąpi do egzaminu finałowego Olimpiady. Tegoroczny finał oraz gala wręczenia nagród odbędzie się w Gdyni.

W wyniku przeprowadzonego konkursu drużyna z Podkarpacia reprezentowała będzie nasze województwo w następującym składzie:

1. **Natalia Wiercioch** – 59 punktów
I Liceum Ogólnokształcącego w Dębicy,
2. **Hubert Bronhard** – 55 punktów
Zespół Szkół Mechanicznych w Krośnie,
3. **Miłosz Ciwiński** – 50 punktów
z Liceum Sióstr Prezentek w Rzeszowie.

Występujący, zgodnie z regulaminem, poza konkursem **Damian Szałankiewicz** z Zespołu Szkół Mechanicznych w Krośnie uzyskał 57 punktów.







IX
edycja
*Olimpiady
Solidarności.
Dwie dekady
historii*
na
Podkarpaciu

15 marca
2023 r.





Nagrody dla zwycięzców wojewódzkiego etapu „Olimpiady Solidarności. Dwie dekady historii” ufundowali: Podkarpackie Centrum Edukacji Nauczycieli przy Podkarpackim Zespole Placówek Wojewódzkich, Komisja Międzyzakładowa NSZZ „Solidarność” Pracowników Oświaty w Rzeszowie, Zarząd Regionu NSZZ „Solidarność” w Rzeszowie. Po raz piąty gościny Uczestnikom konkursu udzieliło II Liceum Ogólnokształcące w Rzeszowie. Nagrody rzeczowe zwycięzcom konkursu wręczali: Krystyna Wróblewska – dyrektor Podkarpackiego Zespołu Placówek Wojewódzkich w Rzeszowie, Andrzej Szymanek – dyrektor II Liceum Ogólnokształcącego w Rzeszowie i Dariusz Zięba w imieniu Zarządu Komisji Międzyzakładowej NSZZ „Solidarność” Pracowników Oświaty.

Na zwycięzców finału Olimpiady czekają indeksy na stacjonarne uczelnie wyższe, roczne stypendia naukowe oraz atrakcyjne nagrody rzeczowe. Co warto podkreślić, nagrodami pieniężnymi, jak co roku, zostaną też uhonorowani nauczyciele zwycięskiej dziesiątki finałowej. Nauczyciele odgrywają bardzo ważną rolę w budowaniu potencjału intelektualnego młodego człowieka. To od nich też w dużej mierze

zależy z jakim kapitałem wiedzy nasze dzieci wkroczą w życie dorosłe. Doceniamy ich pracę – mówi Danuta Kobzdej, pomysłodawczyni konkursu i zarazem prezes Fundacji Centrum Solidarności.

Konkurs *Olimpiada Solidarności. Dwie dekady historii* to największy i najbardziej rozpoznawalny ogólnopolski konkurs historyczny dla uczniów szkół średnich w Polsce, sprawdzający wiedzy historyczną, obejmującą lata 1970-1990.

Konkurs jest trzyetapowy. Pomiędzy etapem wojewódzkim a finałem młodzież bierze udział w warsztatach studyjnych, na których zdobywa wiedzę teoretyczną i praktyczną na temat produkcji krótkich form filmowych.

Przewodniczącym Wojewódzkiej Komisji Konkursowej w Rzeszowie był Roman Zych – nauczyciel konsultant PCEN w Rzeszowie, członkami: Urszula Szymańska-Kujawa – nauczyciel konsultant PCEN Oddział w Krośnie oraz Ewa Beres – dordaca metodyczny PCEN Oddział w Krośnie.

Opracował: Roman Zych
nauczyciel konsultant PCEN w Rzeszowie

Konferencja przedmiotowo-metodyczna: *550. rocznica urodzin Mikołaja Kopernika*

21 lutego 2023 r. w IV Liceum Ogólnokształcącym im. M. Kopernika w Rzeszowie miała miejsce konferencja przedmiotowo-metodyczna – z okazji 550. rocznicy urodzin Mikołaja Kopernika – zorganizowana przez nauczycieli doradców metodycznych i nauczycieli konsultantów PCEN w Rzeszowie.

W pierwszej części zaprezentowane zostały dwa wykłady. Wykład *Mikołaj Kopernik – człowiek renesansu* wygłosiła dr hab. prof. URz Beata Lorens pracownik naukowy Zakładu Historii Nowożytnej i Dziejów Kościoła w Instytucie Historii Uniwersytetu Rzeszowskiego. Wykład zawierał nie tylko ciekawie przedstawioną biografię Mikołaja Kopernika, ale także szersze spojrzenie na działalność tego wybitnego uczonego z uwzględnieniem wyników najnowszych badań. Prof. Beata Lorens w swoim wystąpieniu starała się nakierować uwagę odbiorców na krytyczne spojrzenie na źródła jak i niektóre ustalenia czy publikacje, które czasami okazują się błędne lub wręcz obliczone są na sensację. Pozwoliło to słuchaczom uporządkować i zweryfikować posiadaną wiedzę o nowe naukowe ustalenia. Drugim mówcą był nauczyciel fizyki w LO w Boguchwale, badacz nieba – Bogdan Maciesowicz. Przedstawił on rozwój wiedzy astronomicznej na przestrzeni wieków oraz zaprezentował najważniejsze obiekty, które możemy zobaczyć na niebie. Omówił budowę Układu Słonecznego według stanu wiedzy współczesnych astronomów porównując to z ustaleniami Mikołaja Kopernika. Jego wystąpienie zatytułowane było *Nocne niebo - spojrzenie w przeszłość: 5 tysięcy lat astronomii*. Bogata ikonografia, która ilustrowała wykład była dużą wartością dodaną wystąpienia.



Rozpoczęcie konferencji przez dr Joannę Kordzikowską i dr Małgorzatę Kutrzebę



Powitanie uczestników konferencji przedmiotowo-metodycznej przez Profesor Oświaty mgr Danutę Stępień – dyrektor IV LO w Rzeszowie



Uczestnicy konferencji przedmiotowo-metodycznej: 50. rocznica urodzin Mikołaja Kopernika



Dr Małgorzata Kutrzeba oraz dr hab. prof. URz Beata Lorens: autorka wykładu: Mikołaj Kopernik – człowiek renesansu



Dr Joanna Kordzikowska oraz Profesor Oświaty mgr Danuta Stępień – dyrektor IV LO w Rzeszowie



Dr Małgorzata Kutrzeba oraz Bogdan Maciesowicz – nauczyciel fizyki w LO w Boguchwale



Barbara Lewicka – nauczycielka geografii w SP w Błazowej oraz Bogdan Maciesowicz

Konferencja miała charakter interdyscyplinarny i brali w niej udział nie tylko historycy, ale także geografowie i fizycy, a także młodzież z IV LO i z VII LO z Rzeszowa.

Po pierwszej części młodzież opuściła konferencję bowiem druga część spotkania miała charakter warsztatowy, gdzie zaprezentowane zostały dobre praktyki w nauczaniu o Mikołaju Koperniku.

Mikołaj Kopernik jako patron

Nauczyciel historii i wos IV LO Sławomir Andres dzielił się przykładami dobrych praktyk dydaktycznych i wychowawczych. Mówił w jakiej formie realizowane są w szkole zagadnienia związane z patronem Mikołajem Kopernikiem aby przybliżyć postać tego wybitnego uczonego uczniom. Dr Joanna Kordzikowska – nauczyciel IV LO i doradca metodyczny historii i wos przedstawiła projekt edukacyjny dla szkół ponadpodstawowych pod tytułem *Mikołaj Kopernik – mój Patron*. Wychowanie polega na świadomym i celowym kształtowaniu osobowości człowieka. Uczniowie powinni znać, akceptować i naśladować określone postawy życiowe. Patron szkoły jest niewątpliwie wzorem osobowościowym, modelem wychowawczym, znakomitym wzorem do naśladowania. Praca wokół bohatera szkoły jest procesem długofalowym i wymagającym systematyczności.

W pracy wychowawczej ważna jest nie tylko znajomość ideału wychowawczego, ale umiejętność przybliżenia tego ideału młodzieży. Nauczyciele powinni zapoznać uczniów zarówno z życiem, pracą i działalnością patrona, jak również cechami jego charakteru, które powodowały, że wyróżniał się pośród innych ludzi. To jest głównym celem projektu edukacyjnego „Mój Patron”. Realizacja projektu jest tak zaplanowana, aby nauczyciel począwszy od klasy I mógł realizować pracę wychowawczą wykorzystując postać patrona szkoły. Metody pracy to m.in.: lekcje wychowawcze, przedmiotowe, wycieczki, konkursy.

Pomocne w realizacji projektu będą materiały edukacyjne przygotowane przez Muzeum Mikołaja Kopernika we Fromborku czy serwis internetowy Astrolabium:

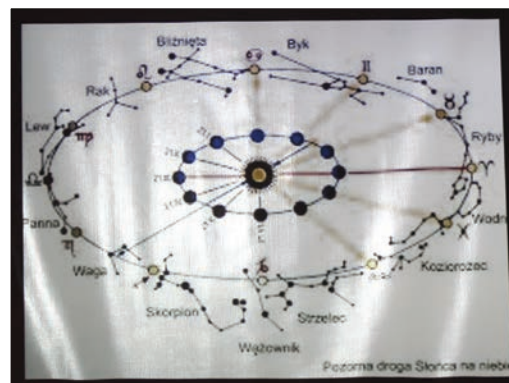
<https://youtu.be/jpPZKs2nsI> *Astronomia Kopernika*

<https://youtu.be/NbCYYGMrCLI> *Księgi Kopernika*

https://youtu.be/3h8G7Sl_sgs *Grób Kopernika*

<https://youtu.be/AH6LC-P-gmk> *Kopernik i jego przyrządy obserwacyjne*

<https://youtu.be/gGcSiVjUzc> *Matematyka Kopernika na tle osiągnięć naukowych jego czasu.*



Bogdan Maciesowicz – nauczyciel fizyki w LO w Boguchwale podczas wykładu: Nocne niebo – spojrzenie w przeszłość: 5 tysięcy lat astronomii



Stawomir Andres – nauczyciel historii i wos IV LO przedstawił przykłady dobrych praktyk dydaktycznych i wychowawczych



Dr Joanna Kordzikowska podczas omawiania projektu edukacyjnego: Mikołaj Kopernik – mój Patron



Dr Małgorzata Kutrzeba omawiająca Mikołaja Kopernika jako postać historyczną

Mikołaj Kopernik jako postać historyczna

Dr Małgorzata Kutrzeba – doradca metodyczny dla szkół podstawowych, nauczyciel historii i wos w Zespole Szkół w Błazowej w swoim wystąpieniu mówiła o Mikołaju Koperniku jako postaci historycznej, która ze względu na swoje dokonania naukowe powinna być potraktowana w sposób wyjątkowy podobnie jak np. Tadeusz Kościuszko czy Józef Piłsudski. Warto, aby uczniowie poznali biografie takich osób np. metodą projektu w sposób bardziej szczegółowy, bo wówczas uczeń może swoją wiedzę wykorzystać na wielu tematach, a nawet na innych przedmiotach. Czuje się wówczas kompetentny i wzrasta jego samoocena, buduje swoją wartość, co ma duże znaczenie w procesie uczenia się. Tym samym dajemy uczniom szansę na odniesienie sukcesu na innej lekcji, gdzie będzie mógł popisać się swoją wiedzą np. na geografii. Doradca zaprezentowała zebrany scenariusz lekcji historii w klasie VI szkoły podstawowej na temat: *Mikołaj Kopernik człowiekiem renesansu*. Scenariusz jest przykładem zastosowania w procesie dydaktycznym indukcyjnej metody uczenia się zwanej potocznie „od szczegółu do ogółu”. Uczniowie podczas lekcji oglądają fragment filmu, a następnie korzystając z podręcznika rozwiązują w zespołach zadaniowych problem. Muszą

dokonać wielu operacji myślowych m. in. selekcji informacji, poznają nowe pojęcia. Pojęcia są podstawą dla myślenia abstrakcyjnego (wysoko złożonego). Umożliwiają człowiekowi tworzenie reguł i stanowią podstawę logiczną dla naszego myślenia. Uczenie się pojęć jest procesem tworzenia wiedzy i organizowania wiedzy w określone struktury poznawcze (strukturalizowania). Podczas każdej lekcji historii staramy się, ćwiczyć podstawowe umiejętności jak umiejscawianie w przestrzeni i czasie czy tworzenie narracji. Wiążemy nowy materiał ze znanym wcześniej. W omawianym scenariuszu zaproponowała 1 lub 2 ćwiczenia na aplikacji LearnnigApps, aby lekcja nie była monotonna, by pobudzić zainteresowanie, czyli motywować do wysiłku. Nowe narzędzia dydaktyczne nie stoją w sprzeczności ze znanymi i utrwalonymi zasadami dydaktyki uczenia.

Dr Janusz Ustrzycki nauczyciel konsultant PCEN, autor podręczników do historii przedstawił aktualną ofertę szkoleniową PCEN. Konferencja zgromadziła nauczycieli wielu przedmiotów i była płaszczyzną wymiany myśli i uwag o konieczności korelacji międzyprzedmiotowej i wzajemnym ubogacaniu lekcji.

Opracowały:
Małgorzata Kutrzeba
Joanna Kordzikowska

Programowanie w przedszkolu

Każda osoba w tym kraju powinna uczyć się programowania... ponieważ to uczy w jaki sposób myśleć.
Steve Jobs

Opracowany przeze mnie program innowacji pedagogicznej pt. *Kodoteka – pierwsze kroki w kodowaniu* realizowałam od września 2021 r. do czerwca 2022 r. w Przedszkolu nr 16 w Przemyślu.

Głównym motywem opracowania i realizacji innowacji z programowania było nauczenie dzieci umiejętności rozwiązywania problemów przy pomocy dostępnych narzędzi (przy lub bez użycia komputera) kształtowanie ich otwartości, aktywności, kreatywności oraz współpracy, co jest podstawą myślenia komputacyjnego. Zadaniem programu było również wspomaganie dzieci w rozpoznaniu ich własnych uzdolnień i zainteresowań.

Konieczność wprowadzenia programu innowacyjnego wynikała z potrzeby dostosowania kształcenia do zmian wynikających z postępu naukowo-technicznego.

Program składał się z trzech modułów, które się zązębiały i uzupełniały. Zajęcia z zakresu programowania odbywały się w ramach zajęć dydaktyczno-wychowawczych.

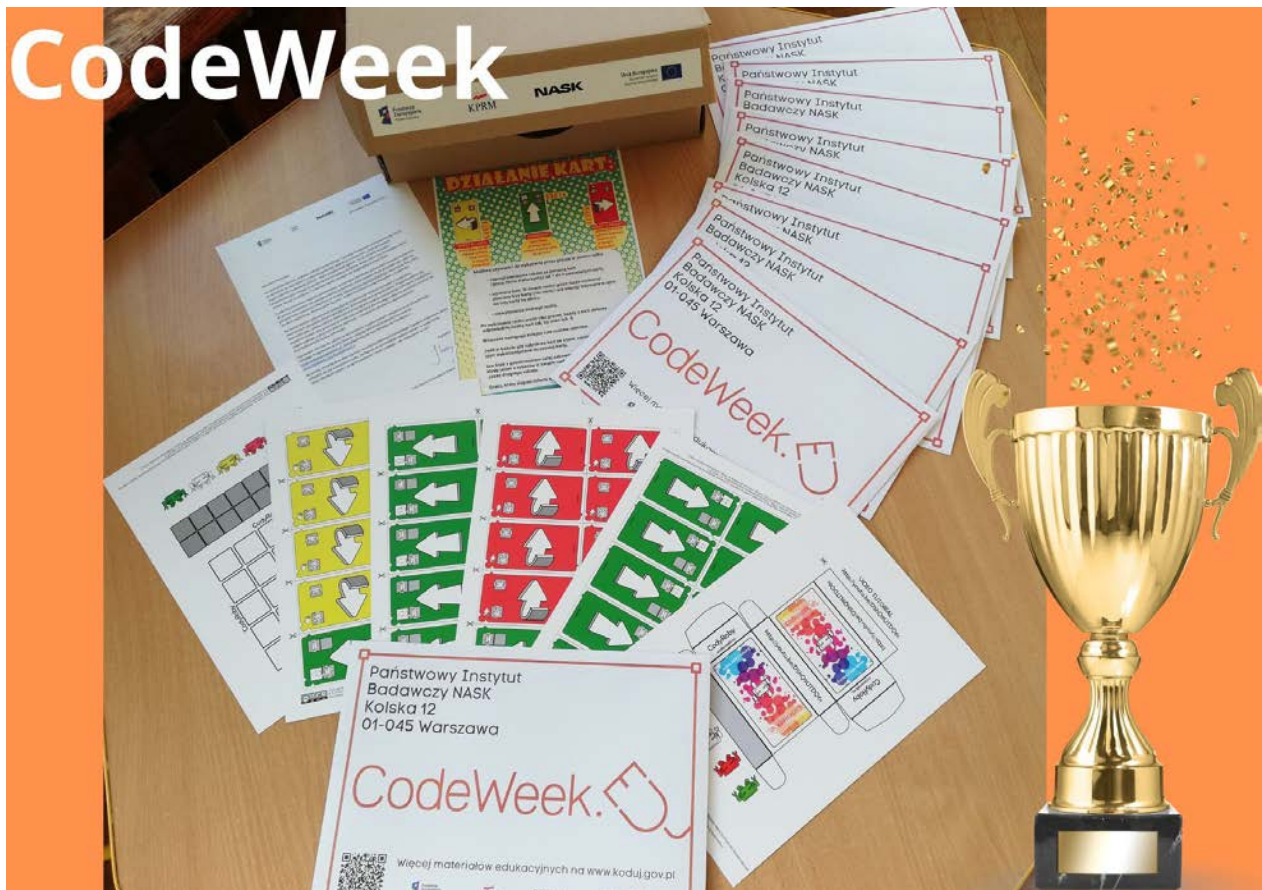
W pierwszym module realizowana była nauka kodowania bez użycia komputera z wykorzystaniem dostępnych środków (tzw. Metoda „kodowanie na dywanie” z użyciem np. kubeczków) dostosowanych do wieku dzieci.

W drugim module innowacji dzieci zostały zapoznane z komputerem jako narzędziem pracy oraz robotami edukacyjnymi Ozobot, Doc i Mind.

W trzecim module przedszkolaki rozpoczęły wspólną zabawę z użyciem dostępnych narzędzi i aplikacji tj. Puzzle AR, VR (Virtual Reality) oraz kodów QR.

Program miał na celu pokazać dzieciom i ich rodzicom, że programowanie jako dziedzina współczesnego życia nie jest zarezerwowane tylko dla wybranych, a nauka programowania może być prowadzona przez zabawę już od najmłodszych lat.





"Kodoteka- pierwsze kroki w kodowaniu"



Przedszkole nr 16 w Przemyślu

Celem realizowanego przeze mnie programu było:

- dążenie do stymulowania aktywności poznawczej i twórczej dzieci,
- rozwijanie umiejętności logicznego myślenia, intuicji, wyobraźni, rozumowania i wnioskowania,
- wdrażanie do komunikowania się w języku ojczystym i w języku obcym, zarówno w mowie, jak i w piśmie,
- wyrabianie umiejętności pracy zespołowej.

Treści programu dotyczyły następujących obszarów:

1. Wprowadzenie do programowania poprzez gry i zabawy logiczne (labirynty, kolorowe kubeczki, maty edukacyjne oraz inne zabawy dydaktyczne z zakresu „programowanie na dywanie”).
2. Poznanie zasad bezpiecznego korzystania z urządzeń technicznych (komputer, laptop itp.)
3. Zapoznanie dzieci z budową komputera.
4. Zapoznanie dzieci z działaniem robotów edukacyjnych Ozobot, DOC i Mind.
5. Poznanie aplikacji Puzzle AR, VR (Virtual Reality) oraz kodów QR.

Wśród efektów wymienić można:

- wyposażenie dzieci w nawyki myślowe ułatwiające funkcjonowanie we współczesnym świecie.
- wzrost samooceny i kreatywności dzieci.
- umiejętność logicznego myślenia i wnioskowania.
- umiejętność współpracy w grupie.
- dzielenie się swoją wiedzą z rówieśnikami.

Bardzo wymiernym efektem realizacji innowacji był aktywny udział w *Ogólnopolskim Programie „Uczymy Dzieci Programować”*, podczas którego przedszkolaki realizowały różnorodne zadania z zakresu programowania. Jako jedyne przedszkole z terenu miasta Przemysła wzięliśmy udział w „Code Week 2021”.

Ważnym wydarzeniem była organizacja *Dnia Nowych Technologii w Edukacji 2022*, podczas którego zrealizowałam warsztaty dla wszystkich grup przedszkolnych. Dodatkowo opracowałam i przeprowadziłam konkurs fotograficzny „Stare i nowe technologie w moim domu i najbliższej okolicy”, który spotkał się z dużym zainteresowaniem całych rodzin naszych przedszkolaków.

Komisja powołana w Kuratorium Oświaty w ramach I etapu wojewódzkiego wytypowała nasze przedszkole do udziału w II ogólnopolskim etapie konkursu w ramach kategorii I – placówki przedszkolne.

Scenariusz

Temat: *Dzień Nowych Technologii w Edukacji*

Cele:

- rozwijanie zainteresowań dzieci technologią informacyjną;
- wdrażanie do posługiwania się narzędziami technologii informacyjnej (wybrane aplikacje, roboty);
- wzbogacenie słownictwa dzieci o nowe wyrazy (urządzenia stare i nowe);
- poszerzenie wiadomości dzieci z zakresu programowania;
- rozwijanie logicznego myślenia i wyobraźni przestrzennej.

Metody: oglądowe, słowne, czynne.

Pomoce dydaktyczne: laptop, projektor, tablet, czytnik, telefon komórkowy (z aplikacjami AR i VR), gogle VR, puzzle AR, puzzle z trasą dla Ozobota, roboty edukacyjne: Ozobot, DOC, Mind.

Przebieg zajęcia:

1. Przywitanie dzieci i nauczycieli, przedstawienie tematu warsztatów.
2. Oglądanie bajki edukacyjnej pt. „Leonardo da Vinci”- rozmowa na temat treści bajki, nazywanie urządzeń wykorzystanych podczas projekcji.
3. Oglądanie galerii zdjęć nadesłanych na konkurs „Stare i nowe technologie w moim domu i najbliższym środowisku”- nazywanie urządzeń przedstawionych na zdjęciach oraz ich przeznaczenia.
4. Zapoznanie z robotem DOC- nauka programowania robota za pomocą strzałek funkcyjnych.
5. Prezentacja robota Mind – poznanie funkcji rysowania, obserwowanie i nazywanie narysowanych figur. eksperymentować z blokami instrukcji kodowania, tworzyć złożone kształty geometryczne i grać z mnóstwem oryginalnych interaktywnych gier kodowanych
6. Zabawy z robotem Ozobot – układanie puzzli z zaprogramowaną dla robota trasą.
7. Zapoznanie z aplikacją Puzzle AR – zabawy z rozszerzoną rzeczywistością (zwierzęta i ich odgłosy, wynalazki Leonardo da Vinci, instrumenty muzyczne i ich brzmienie).
8. Zapoznanie z aplikacją wirtualnej rzeczywistości VR- oglądanie podwodnego świata na goglach VR.
9. Zakończenie warsztatów – zachęcenie do poznawania nowych aplikacji oraz zabaw robotami.

Opracowała: Agnieszka Łaba
nauczyciel w Przedszkolu nr 16 w Przemysłu



PODKARPACIE
UCZY
CYFROWO



NAJWIĘKSZY PROJEKT EDUKACJI CYFROWEJ W POLSCE SKIEROWANY DO NAUCZYCIELEK I NAUCZYCIELI

LEKCJA:ENTER.ZIP!

NOWE MOŻLIWOŚCI SZKOLEŃ

Bezpłatne szkolenie z wykorzystania **TIK w szkole** dla **nauczycielek i nauczycieli** szkół podstawowych i ponadpodstawowych **województwa podkarpackiego** z czterech grup przedmiotowych:



edukacja wczesnoszkolna



przedmioty artystyczne



przedmioty humanistyczne



przedmioty
matematyczno-przyrodnicze

Czego się nauczysz?

- zobaczysz jak korzystać z **portali edukacyjnych** (w tym Zintegrowanej Platformy Edukacyjnej), ogólnodostępnych elektronicznych **materiałów i zasobów dydaktycznych** (np. Akademia Khan), także na urządzeniach mobilnych;
- poznasz edukacyjne zastosowania różnego rodzaju **sprzętu i aplikacji** jak np. Learning App, Kahoot czy Quizizz i dowiesz się, jak kreatywnie wykorzystywać je na lekcjach;
- nauczysz się, jak pracować **metodą projektów uczniowskich** np. z pomocą narzędzia Webquest, oraz jak stosować kształcenie wyprzedzające z wykorzystaniem TIK;
- zobaczysz jak **nowe technologie i aktywizujące metody nauczania** mogą pomóc w realizowaniu podstawy programowej.

Co zyskasz jako nauczyciel/nauczycielka?

- **materiały** przydatne podczas szkoleń, w tym podstawę programową z poszczególnych przedmiotów, standardy przygotowania nauczycielek/li w zakresie TIK, program wraz ze sprecyzowanymi celami i efektami szkolenia;
- **narzędziowniki przedmiotowe** – opisy i linki do rekomendowanych e-zasobów, aplikacji i programów do wykorzystania podczas lekcji, przykładowe scenariusze lekcji, przykłady dobrych praktyk;
- 3-5-minutowe **tutoriale** dotyczące tego, jak korzystać z poszczególnych narzędzi do tworzenia własnych materiałów dydaktycznych;
- **webinaria** prezentujące nowinki technologiczne, które można wykorzystać na lekcji (dobre praktyki).



ZGŁOŚ SIĘ!

nauczyciele i nauczycielki zgłaszają się samodzielnie

Kontakt do biura projektów:

 **Podkarpacki Zespół Placówek Wojewódzkich w Rzeszowie**
ul. Niedzielskiego 2, 35-036 Rzeszów, tel. 17 85 340 97 w. 45



Krzysztof Koczynasz

 504 321 209

 Krzysztof.Koczynasz@pzpw.pl

Andżelika Draguła-Lis

 504 321 155

 Andzelika.Dragula@pzpw.pl

Paweł Piątek

 514 416 014

 Pawel.Piatek@pzpw.pl



EUROPE DIRECT
Rzeszów

Europe Direct Rzeszów
przy Wyższej Szkole Informatyki i Zarządzania w Rzeszowie
zaprasza na spotkania w ramach cyklu:

ODKRYWAJMY EUROPE!

Przystanek – Szwecja



Spotkania realizowane będą
od lutego do czerwca 2023 roku

Zapisy: europedirect-rzeszow@wsiz.edu.pl

Organizator:



WYŻSZA SZKOŁA
INFORMATYKI I ZARZĄDZANIA
z siedzibą w Rzeszowie

Patronat honorowy:



Ambasada Szwecji
Warszawa



MARSZAŁEK
WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO



Prezydent
Miasta Rzeszów



Partner:

MUSP